

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 18-02-21675 ע"פ נ' מדינת ישראל

בפני הרכב כבוד השופטים:
רון שפירא, נשיא [אב"ד]
בטינה טאובר
עדי חן ברק

המערער

ע"י ב"כ עו"ד תומר גונן

נגד

המשיבה

מדינת ישראל
ע"י פרקליטות חיפה פלילי

פסק דין

השופטת ב. טאובר:

הערעור בתמצית

1. בפנינו ערעור הנאשם (להלן: "המערער") על פסק דינו של בית משפט השלום בעכו, בשבתו כבית משפט לתעבורה, (כבי' השופט יעקב בכר), מיום 27/12/17, בתיק גמ"ר 4788-03-11 (להלן: "בית משפט קמא").

2. בהחלטה מיום 12/12/16 קבע בית משפט קמא, לאחר שמיעת הוכחות, כי המערער, ביצע את העבירות שיוחסו לו בכתב האישום שהוגש כנגדו, לרבות: גרימת מוות ברשלנות, עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 בצירוף סעיפים 40 + 64 לפקודת התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן: "פקודת התעבורה"); סטייה מנתיב נסיעה, עבירה לפי תקנה 41 לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן: "תקנות התעבורה"); נהיגה במהירות בלתי סבירה, עבירה לפי תקנה 51 לתקנות התעבורה; נהיגה במהירות מופרזת, עבירה לפי תקנה 54 לתקנות התעבורה; נהיגה ברשלנות, עבירה לפי סעיפים 62(2) ו-38(2) לפקודת התעבורה.

3. במסגרת פסק הדין מיום 27/12/17, החליט בית משפט קמא להרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו כאמור לעיל, ובהמשך לכך, דן את המערער לעונשים הבאים: 9 חודשי מאסר בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים, והתנאי הוא כי המערער לא יעבור בתקופת התנאי עבירה של נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה; פסילת המערער מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 9 שנים בניכוי ימי פסילה; תשלום קנס בסך של 3,000

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 ע"פ נ' מדינת ישראל

נח או 30 ימי מאסר תמורתו ; תשלום פיצוי למשפחת המנוח בסכום של 10,000 ₪ וזאת תוך
180 ימים ממועד פסק הדין ; חתימה על התחייבות כספית בסך של 10,000 ₪ להימנע מביצוע
עבירה של נהיגה בזמן פסילה.

4. הערעור מופנה כנגד הכרעת דינו של בית משפט קמא, ולחילופין, כנגד חומרת גזר הדין.

כתב האישום והבקשה לביטול

5. ביום 17/03/11 הוגש כנגד המערער כתב אישום המייחס לו עבירה של גרם מוות ברשלנות
בתאונת דרכים וכן שורה של עבירות תעבורה, כמפורט בסעיף 2 לעיל. מעובדות כתב האישום,
עולה כי ביום 01/07/07 בשעה 22:30 לערך, נהג המערער, ברכב מסוג הונדה (להלן: "הרכב"),
בכביש מס' 805 (להלן: "הכביש"), כשהוא נוסע ממזרח למערב. לצדו של המערער ישב מר
בילאל קראקרה ז"ל (להלן: "המנוח").

הכביש בו נסע המערער הינו כביש בין-עירוני, דו מסלולי, בעל נתיב אחד לכל כיוון נסיעה.
בצידי הכביש קיימים שולי עפר. בצומת הכניסה המערבית לדיר חנא (להלן: "הצומת"),
מתרחב הכביש בכיוון הנסיעה מזרחה, לשני נתיבי נסיעה, כאשר הנתיב השמאלי משמש את
כלי הרכב המבקשים לפנות לכיוון דיר חנא. המהירות המרבית המותרת בכביש היא 60
קמ"ש.

על פי הנתען בכתב האישום, עובר למועד התאונה נסע המערער במהירות שלא פחתה מ-93.8
קמ"ש. בהגיעו לצומת, סטה המערער עם רכבו מנתיב נסיעתו, עבר למסלול הנגדי, בלם בלימת
חירום, במהלכה המשיך לשוליים הדרומיים של הכביש ואחריהם לתוך שדה, שם התהפך
מספר פעמים תוך שהוא פוגע במספר עצי זית (להלן: "התאונה"). כתוצאה מהתאונה, נגרמו
למנוח פגיעת ראש חמורה וחתך עמוק בצוואר מצד ימין, ומותו נקבע במקום התאונה. בהיתן
האמור, נטען בכתב האישום, כי התאונה ומותו של המנוח נגרמו בשל נהיגתו הרשלנית של
המערער, אשר סטה ממסלול נסיעתו, ללא כל סיבה הקשורה ברכב או בתנאי הדרך; נהג
במהירות מופרזת שאינה מתאימה לתנאי הדרך; נהג ברכבו בקלות דעת וברשלנות, ולא כפי
שנהג מן היישוב היה נוהג בנסיבות המקרה.

6. ביום 20/11/11 הגיש המערער בקשה לביטול כתב האישום שהוגש כנגדו, וזאת מכוח סעיף
149(3) ו-10(1) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח חדש), התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ").
במסגרת בקשה זו, טען המערער, אשר היה קטין, בן 17.5 שנים, במועד אירוע התאונה, כי
משעברה שנה ממועד אירוע התאונה, ובהתאם לסעיף 14 לחוק הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי
טיפול, התשל"א-1971 (להלן: "חוק הנוער"), היה על המשיבה לקבל מראש את אישור היועץ

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

המשפטי לממשלה להגשת כתב האישום. נטען, כי המשיבה לא הציגה אישור כאמור, טרם הגשת כתב האישום אלא רק לאחר מועד ההקראה, וכי בפועל, האישור התבקש בדיעבד, מבלי שניתן היה לדעת מהם השיקולים אותם הביא בחשבון היועץ המשפטי לממשלה, בעת שנתן אישור להגשת כתב אישום כנגד המערער.

7. המשיבה ביקשה לדחות את הבקשה לביטול כתב האישום. בא כוח המשיבה טען, כי בעת אירוע התאונה היה המערער בן 17.5 שנים, כאשר עובר למועד העברת תיק החקירה לראשונה לפרקליטות, טרם נכנס לתוקפו תיקון מס' 14 לחוק הנוער, ולכן בשגגה לא הוגדר המערער כקטין שנדרש לגביו אישור היועץ המשפטי לממשלה, בטרם העמדתו לדין. בא כוח המשיבה ציין, כי תיקון הטעות בוצע מיד כשעמדה המשיבה על טעותה, ובטרם השיב המערער לכתב האישום, וכי האישור שניתן התבסס, בין היתר, על העדפת האינטרס הציבורי באכיפת העבירות שיוחסו למערער בכתב האישום, על תוצאותיה הטרגיות של התאונה ועל עקרון קדושת החיים.

8. בהחלטה מיום 23/02/12 דחה בית משפט קמא את בקשת המערער לביטול כתב האישום, בהתבססו על דוקטרינת הבטלות היחסית. נקבע, כי הפגם של איחור במתן אישור היועץ המשפטי לממשלה להגשת כתב אישום, אינו מביא בהכרח לבטלותו של כתב האישום, וכי יש לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו. בנסיבות המקרה הנדון, נקבע כי אישור היועץ המשפטי לממשלה ניתן כששה חודשים לאחר הגשת כתב האישום, ובטרם השיב המערער לכתב האישום. בנסיבות אלה, צוין כי חזקה על היועץ המשפטי לממשלה כי עובר למתן האישור, הביא בחשבון את השיקולים המתאימים כעולה מהנחיית פרקליט המדינה מיום 08/08/10, וכן שיקולים רלוונטיים למדיניות הכללית של התביעה, לרבות: בחינת מידת העניין לציבור בהגשת כתב האישום ודיות הראיות בתיק, והעובדה כי המערער טרם השיב לכתב האישום. כל אלה, מחזקים לעמדת בית משפט קמא את היעדר החשש, שמא להחלטת היועץ המשפטי לממשלה נלוו בשיקולים שאינם מן העניין.

הכרעת דינו של בית משפט קמא

9. ביום 12/12/16, ולאחר שמיעת ראיות בתיק, נתן בית משפט קמא החלטה בשאלה אם המערער ביצע או לא ביצע את העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. בפתח החלטתו, דחה בית משפט קמא את בקשת בא כוח המערער לביטול כתב האישום כנגד המערער מחמת הגנה מן הצדק, בקשה אשר התבססה על הטענה, כי האישור להעמדת המערער לדין, ניתן על ידי המשנה לפרקליט המדינה ולא על ידי היועץ המשפטי לממשלה כמתחייב מחוק הנוער. בית משפט קמא לא מצא כי נפל פגם במתן האישור על ידי המשנה לפרקליט המדינה, שעה שזה ניתן מכוח האצלת סמכותו של היועץ המשפטי לממשלה בעניין לידי המשנה לפרקליט המדינה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 18-02-21675-19 נ' מדינת ישראל

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
10. לגופו של עניין, ציין בית משפט קמא, כי המחלוקת בתיק הנדון הינה בעיקרה ראייתית, הנוגעת לשאלה האם יש לראות במערער כמי שנהג ברכב במועד אירוע התאונה שאז יש להרשיעו בעבירות המיוחסות לו, או לחילופין יש לראות במערער כמי שלא נהג ברכב, שאז לא יורשע.
- בית משפט קמא סקר בהחלטתו מיום 12/12/16 את הראיות שהובאו בפניו, ואשר הביאו אותו למסקנה כי המערער הוא זה אשר נהג ברכב בעת קרות התאונה. צוין, כי בסמוך לאחר התאונה, מסר המערער כי הוא זה אשר נהג ברכב בשעת התאונה, בפני שלושה אנשים שונים: בוחן באת"ן עמקים (עפולה) מר חגיג'רה, בוחן התנועה מר פרטוש והרופא שטיפל במערער לאחר התאונה. כמו כן, הוצגו בפני בית משפט קמא שתי אמרות של שני חברי המערער והמנוח, מר מחמוד ח'טיב ומר אחמד חוטבא, אשר מסרו כי המערער הודה בפניהם מספר שבועות לאחר אירוע התאונה, כי הוא זה אשר נהג ברכב ואף תיאר את אופן קרות התאונה.
- בית משפט קמא ציין, כי מעיון במזכרו של הבוחן חגיג'רה (ת/31) עולה כי הוא פגש את המערער בשעה 00:45 ביום 02/07/07 מספר שעות לאחר התאונה, בחדר המיון בבית החולים פוריה, אליה הועבר המערער לאחר התאונה. המערער לא פירט על התאונה, אך כאשר נשאל על ידי הבוחן האם הוא נהג ברכב או המנוח, השיב כי הוא זה אשר נהג ברכב והמנוח היה הנוסע.
- בנוסף, על פי מזכרו של הבוחן פרטוש (ת/15) עולה כי הוא פגש את המערער בבית החולים פוריה במחלקה הכירורגית שעות לאחר התאונה בשעה 02:45 ביום 02/07/07 כאשר המערער היה מאושפז במחלקה. המערער נשאל על ידי הבוחן פרטוש לפרט התאונה, והמערער השיב כי אינו מעוניין לדבר על כך. עם זאת, כאשר המשיך הבוחן פרטוש ושאל את המערער מי נהג ברכב בעת התאונה, השיב המערער כי הוא זה אשר נהג ברכב.
- בנוסף, ציין בית משפט קמא, כי גם על פי הודעתו של הרופא בחקירתו במשטרה ביום 19/7/07 (ת/30), עולה כי הרופא קיבל את המערער במחלקה הכירורגית מספר שעות לאחר התאונה בבית החולים, כאשר המערער בהכרה מלאה. הרופא סיפר, כי בבדיקה הראשונית, שאל את המערער לפרט הגעתו לבית החולים, והמערער השיב כי היה מעורב בתאונת דרכים. בנוסף, לשאלת הרופא היכן ישב המערער ברכב בקרות התאונה, השיב המערער כי הוא היה הנהג ברכב. לעניין זה, הוסיף הרופא כי המערער אמנם היה בטרומה, אך באומרו כי היה הנהג, נשמע לו המערער אמין בדבריו ויודע על מה הוא מדבר.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 מדינת ישראל

1 בית משפט קמא קבע, כי הודאותיו של המערער שפורטו מספר שעות לאחר התאונה, בפני
2 הבוחנים והרופא, מעידות על התנהגות מילולית ספונטנית של המערער אשר נתפסת כאמינה
3 ומקבלת משנה תוקף, במיוחד לאור סמיכות הודאותיו לאירוע התאונה, ולאור הודעותיהם
4 של חבריו של המערער והמנוח מר מחמוד ח'טיב ומר אחמד חוטבא (ת/28-29), מהן עולה
5 כי מספר שבועות לאחר התאונה, נפגש המערער עם השניים בביתו, וסיפר להם כי הוא זה
6 אשר נהג ברכב בשעת התאונה, ואף פירט בפניהם את אופן קרות התאונה והגורם לכך.

7
8 בית משפט קמא קבע בהתאם לדברים שפורטו עד כה, כי מדובר בהודאות חוץ של נאשם
9 (המערער), כאלו אשר נאמרו מחוץ לכותלי בית המשפט, כמשמעות הדבר בסעיף 12 לפקודת
10 הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: "פקודת הראיות"). בהקשר זה, ובאשר למשקל
11 ההודאות שניתנו, ציין בית משפט קמא כי אמיתות הודאות המערער מחוץ לכותלי בית משפט
12 הינה ברמה הגבוהה, בין היתר, בשים לב לעובדה כי הודאות המערער נאמרו בנסיבות בהן לא
13 היה המערער נתון תחת הפעלת לחץ או תחת חקירה של מי מגורמי רשויות החוק באשר
14 להיבט המשפטי שמאחורי התאונה, אלא הן ניתנו בנסיבות בהן המערער שיתף פעולה באופן
15 חופשי ונינוח, הן עם גורמי הרפואה להם סיפק מידע על קרות התאונה בכדי שיוכל לזכות
16 בטיפול הרפואי הראוי וההולם ביותר, כפי שציין הרופא בחקירתו בבית משפט. (עמוד 43
17 לפרוטוקול הדיון מיום 13/05/13, שורות 10-22); הן עם הבוחנים, שאמנם לא עשו את
18 התשאול לצורך טיפול רפואי אלא לצורך בירור נסיבות התאונה עצמה, אולם, בית משפט
19 קמא התרשם, כי דברי המערער בפניהם ניתנו באופן חופשי ונינוח במיטתו של המערער בבית
20 החולים, ולא בסיטואציה של חקירה בתחנת המשטרה בה מכוונים זרקורי האשמה אל פניו
21 של המערער; והן בפני שני חבריו של המערער, להם סיפר המערער שבועות לאחר התאונה,
22 מרצונו החופשי, ללא לחץ וכאשר הוא נינוח בביתו ומנהל שיחה רגועה וקולחת עימם, כי הוא
23 זה אשר נהג ברכב בעת התאונה, ואף החליט לפרט להם מיוזמתו החופשית באשר לאופן
24 קרות התאונה.

25
26 בית משפט קמא ציין, כי מעבר להודאות המערער בפני חמשת הגורמים שצוינו, קיימות
27 ראיות נוספות אשר מחייבות את המסקנה כי המערער הוא זה אשר נהג ברכב בעת קרות
28 התאונה. בעניין זה הפנה בית משפט קמא לטופס סיכום אשפוזו של המערער (ת/38), לפיו
29 הוא היה מעורב בתאונת דרכים בתור נהג. בית משפט קמא ציין, כי ראייה זו לא רק שהיא
30 מהווה סימן אמת חיצוני להודאת המערער בפני הרופא ומשליכה על אמיתות הודאתו בפניו,
31 אלא אף מחזקת את הקשר הבלתי מעורער בין חשיבות התחקור והמנגנון הרפואי שנעשה
32 לאחר התאונה ובין פרטי התאונה עצמה כפי שאירעה. כמו כן, ציין בית משפט קמא, כי
33 הודעותיו של המערער במשטרה (ת/11-13) בהן תיאר המערער את המפגשים עם הבוחן
34 לאחר התאונה בבית החולים, אף הן מאמתות את הודאתו של המערער בפני הבוחנים בבית
35 החולים, ומהוות לכשעצמן השתקפות של המציאות החיצונית להודאה, בפרט על רקע

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 18-02-1675-13 נ' מדינת ישראל

1 הסתירות שעלו בדברי המערער בהודעותיו במשטרה, אשר ציין מחד כי אינו זוכר שהבוחן
2 שאל אותו מי נהג ברכב, אך באותה נשימה זכר כי הבוחן ביקש ממנו לבצע בדיקת דם, שעה
3 שבקשת הבוחן לביצוע בדיקת דם נעשתה עקב הודאתו של המערער כי נהג ברכב, כך שאם
4 המערער היה אומר כי הוא לא נהג ברכב, יכול והמערער לא היה מתבקש לבצע בדיקת דם
5 כלל, מאחר והצורך בכך היה מתייטר.

6
7 על רקע האמור, ציין בית משפט קמא, כי לא ניתן לתת אמון בגרסתו המאוחרת של המערער
8 אשר ניסה להטיל דופי בגרסת הבוחנים והרופא, שמצדם הותירו בפני בית משפט קמא רושם
9 חיובי ואמין ביותר. התרשמות זו של בית משפט קמא התגבשה גם באשר לגרסת המערער
10 ביחס למפגש שלו עם חבריו מר מחמוד ח'טיב ומר אחמד חוטבא, שהתקיים מספר שבועות
11 לאחר התאונה בביתו של המערער, בפניהם אישר המערער כי הוא זה אשר נהג ברכב בעת
12 התאונה, ותיאר אף את אופן קרות התאונה, ואילו בהודעותיו במשטרה אישר המערער אמנם
13 את אותו מפגש באוזני הבוחן פרטוש, אך בחר להכחיש את תוכן המפגש והנאמר בו.

14
15 אימות נוסף להודאות המערער, משתקף לעמדת בית משפט קמא, מהודעותיהם של מר אחמד
16 חוטבא ומר מחמוד ח'טיב במשטרה, אשר ניתן לסווגם כאמרות עד מחוץ לבית המשפט על
17 פי סעיף 10א לפקודת הראיות, זאת שעה שאלו תיארו, בהודעותיהם במשטרה, באופן זהה
18 את ההתרחשויות בערב התאונה ובשעות שקדמו לה, ובעיקרם, את העובדה כי המערער הוא
19 זה שנהג ברכב ברחבי עראבה, בנסיעה לסכנין לאחר מכן, ובנסיעה לדיר חנא בטרם הנסיעה
20 חזרה לעראבה, במהלכה התרחשה התאונה, כאשר המנוח משמש כנוסע, ואף הוציא את גופו
21 מהחלון ונפנף להם לשלום בידי. בהקשר זה, קבע בית משפט קמא, כי העובדה לפיה מר
22 אחמד חוטבא ומר מחמוד ח'טיב התכחשו בעדותם בבית משפט להודעותיהם במשטרה, בכל
23 הנוגע לאחריות המערער לקרות התאונה ולהתוודותו של המערער בפניהם כי הוא זה אשר
24 נהג ברכב בקרות התאונה, והכרזתם על ידי בית משפט קמא כעדים עוינים, אינה יכולה
25 לכשעצמה לחבל בהודעותיהם התואמות לעניין אחריות המערער לתאונה, בפרט שעה, שלא
26 עלה בידי ההגנה להציג כל גרסה סבירה אשר תניח את הדעת מדוע החליט המערער דווקא
27 בשלב הנסיעה חזרה לעראבה, להתחלף כטענתו עם המנוח ולאפשר לו לנהוג ברכב, כאשר
28 המערער יושב לצידו, וזאת בניגוד גמור לכל שלבי הנסיעה שקדמו לכך אותו ערב.

29
30 אשר לטענת בא כוח המערער, בדבר אי קבילות הודאותיו של המערער בפני הבוחנים, מאחר
31 והמערער לא הוזהר על ידם לגבי זכותו להיוועצות עם עורך דין וזכות השתיקה, ציין בית
32 משפט קמא כי פגיעה בזכות ההיוועצות של נאשם בעורך דין, אינה יכולה להוביל אוטומטית
33 לפסילתה של ההודאה, אלא על הפגיעה בזכות הנ"ל להיות כזו אשר תפגע באופן חמור בחופש
34 הבחירה ובאוטונומית הרצון של הנחקר במסירת הודאתו. בנסיבות העניין, ציין בית משפט
35 קמא, כי אף אם אי מתן האזהרה למערער בדבר זכות ההיוועצות עם עורך דין טרם הודאותיו

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 מדינת ישראל

1 בפני הבוחנים, פוגמת במשקלה הראייתי של הודאתו, כי הוא זה אשר נהג ברכב, אולם, אין
2 בכך כדי להביא לפסילת הודאתו של המערער, מאחר שלא עלה מכל הראיות שנפרשו כי
3 נעשתה פגיעה ברצון החופשי ובחופש הבחירה של המערער, עת מסר את הודאותיו בפני
4 הבוחנים, ואף אם נעשתה פגיעה כזו, לא הייתה זו חמורה ומשמעותית בנסיבות העניין. מכל
5 מקום, ציין בית משפט קמא, כי גם אם נפל פגם באופן תחקור הבוחנים את המערער בבית
6 החולים, הרי שלנוכח קיומן של הודאות המערער בפני הרופא ושני חבריו, עדיין אין בפגם
7 שנפל כדי לפגום בקבילות הודאתו של המערער בפני הבוחנים.

8
9 בית משפט קמא דחה את טענת בא כוח המערער, לפיה פציעות המערער בכתף ימין, מלמדות
10 על כך שהמערער ישב בכיסא שליד הנהג וכי פציעתו נגרמה מחגורת הבטיחות. בעניין זה ציין
11 בית משפט קמא כי מעיון בתמונות המעידות על הפציעות שנגרמו למערער בתאונה בכתפו
12 הימנית (נ/12), עולה כי זוויית הפציעה הינה זוויית קהה, קרי, זוויית הגדולה מזוויית ישרה
13 וקטנה מזוויית שטוחה, וזו כאמור אינה יכולה לעלות בקנה אחד עם זוויית בה מונחת חגורת
14 הבטיחות על גוף הנוסע, שהיא זוויית חדה, דהיינו, זוויית הקטנה מזוויית ישרה. מכל מקום,
15 קבע בית משפט קמא, כי קשה להעלות, ובוודאי קשה לקבל, סברה בלתי מבוססת לפיה
16 הפציעה בכתפו הימנית של המערער נגרמה ממקור ספציפי אחד, כפי שלא ניתן להעלות
17 סברה, כי הנזק בפניו של המערער כפי שעולה מהתמונות שצירף, נגרמו ממקור ספציפי אחר.

18
19 לבסוף, ובאשר לטענות המערער בדבר מחדלי חקירה שנפלו בהתנהלות המשיבה, קבע בית
20 משפט קמא, כי לא נמצאו בתיק מחדלי חקירה מהותיים היוורדים לשורשו של ההליך. בית
21 משפט קמא ציין, כי לאור הנזק ההרסני שנגרם לרכב בשעת התאונה, הרי שאף אם היו
22 נלקחות בדיקות דם מחלקי הרכב, בדיקת טביעת אצבעות ודגימות ד.נ.א מגלגל ההגה, כטענת
23 בא כוח המערער, עדיין לא ניתן היה לדעת בוודאות מי ישב בכיסא הנהג בשעת התאונה. מכל
24 מקום צוין, כי חקר האמת במקרה הנדון היה טמון בפן הראייתי הרבה יותר מאשר בפן
25 התעברותי, שכן ממצאי הזירה בסמוך לאחר התאונה, לא אפשרו לקבע מסקנה מניחה את
26 הדעת באשר לאחריות המערער לקרות התאונה, כפי שזו הוסקה מהודאותיו של המערער
27 בפני הבוחנים, הרופא ושני חבריו.

28
29 לאור כל האמור, קבע בית משפט קמא, כי המערער התרשל בנהיגתו, הוא אחראי לתאונה
30 והוא זה שביצע את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

31
32 11. בעקבות קביעת בית משפט קמא, כי המערער ביצע את העבירות שיוחסו לו בכתב האישום,
33 לבקשת בא כוח המערער, ולנוכח העובדה כי המערער היה קטין בעת אירוע התאונה, הורה
34 בית משפט קמא על הגשת תסקיר שירות מבחן לנוער בעניינו של המערער. שירות המבחן
35 התבקש לבחון, את סוגיית הרשעתו של המערער וכן את סוגיית העונש.
36

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

תסקירי שירות המבחן שהוגשו עובר לגזר הדין

12. בעניינו של המערער הוגשו לתיק בית משפט קמא שני תסקירים, האחד מיום 31/08/17 והשני מיום 03/11/17. במסגרת התסקירים, עמד שירות המבחן על הרקע האישי והמשפחתי של המערער. צוין כי מדובר במערער בן 27, נשוי מזה 6 שנים, אב לילד בן 4 שנים. המערער עובד מזה 8 שנים כקבלן עבודות גבס, ורעייתו, בת 27, מתפקדת כעקרת בית. המערער תיאר בפני שירות המבחן שגרת חיים של השתלבות בעבודה קבועה, והתנהלות על פי מערכת ערכים נורמטיבית, ושלל מעורבותו באירועים חריגים.

בהתייחס להיסטוריה העבריינית והעבירה הנוכחית, ציין שירות המבחן, כי מעיון בגיליון הרישום הפלילי, עולה כי אין לחובתו של המערער הרשעות בפלילים. לעומת זאת, המערער צבר לחובתו בין השנים 2008-2015, 18 הרשעות בגין עבירות תעבורה, ביניהן עבירה של קיפוח זכות השימוש בדרך, פניה שמאלה/ימינה בהתחלת נסיעה, חוסר שתי לוחיות זיהוי ברכב, נהיגת רכב שניתנה לגביו הודעת אי שימוש ורכב לא תקין, סטייה מנתיב נסיעה ונהיגה ללא חגורת בטיחות.

בהתייחס לעבירות נשוא כתב האישום, ציין שירות המבחן כי המערער התכחש אמנם לאחריותו לאירוע התאונה וטען בפני קצינת המבחן, כי המנוח הוא זה שנהג ברכב. יחד עם זאת, צוין כי על אף הכחשת האירוע הנדון, המערער מבטא הכרה ראשונית ביחס להתנהלותו המסכנת בנהיגה, ולהיבטים הקשורים לחוסר תשומת לב והיעדר חשיבה על השלכות התנהלותו בנהיגה, וניכר כי המערער מגלה הבנה באשר לכך שהתנהל באופן לא אחראי, לא שקול ואימפולסיבי. כמו כן, צוין כי המערער הביע נכונות לשתף פעולה בתהליך טיפולי בתחום התעבורה, זאת מתוך רצון להרחיב את מודעותו להתנהלות בנהיגה ובמצבי סיכון בכבישים, ומתוך רצון לרכוש מיומנויות להתנהלות לא מסכנת בנהיגה ולהרחיב את מודעותו להיבטים הקשורים לנהיגה אחראית. על רקע האמור, המליץ שירות המבחן להטיל על המערער ענישה משולבת, שתיתן ביטוי למחיר העונשי שבו יהא על המערער לשאת בגין הרשעתו, וכן להטיל עליו צו מבחן למשך שנה, שבמהלכה ישתלב המערער במערך הטיפולי של שירות המבחן, על דרך שילובו בקבוצה פסיכו-חינוכית, למניעת רצידיזם בעבירות תעבורה.

גזר דינו של בית משפט קמא

13. ביום 27/12/17 הכריע בית משפט קמא את דינו של המערער וגזר את עונשו.

בפתח פסק הדין ובטרם נפנה בית משפט קמא לגזירת עונשו של המערער, נדרש בית משפט קמא לבקשת בא כוח המערער להימנע מהרשעת המערער. בית משפט קמא ציין, כי אמנם, במקרה בו המערער היה קטין בשעת ביצוע העבירות כבמקרה הנדון, יש לתת משקל רב יותר

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

לשיקול השיקומי טיפולי של הקטין, ולנסיבות האינדיבידואליות שלו, לרבות, הנזק שייגרם מעצם הרשעתו. עם זאת, לעמדת בית משפט קמא, אין להניח שכל הרשעה של קטין צפויה לפגוע מהותית באפשרותו להשתקם. בנסיבות המקרה הנדון, קבע בית משפט קמא, כי לאור חומרת העבירות שיוחסו למערער ותוצאתן הטראגית, ומשלא מסתמן כי הרשעתו של המערער בדין תפגע באופן משמעותי באפשרותו להשתקם, אין מקום לבכר את האינטרס השיקומי של המערער על פני האינטרס הציבורי, ויש להרשיע את המערער בדין.

בעקבות האמור, נפנה בית משפט קמא לגזירת עונשו של המערער. בעניין זה, עמד בית משפט קמא על הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות שביצע המערער ובפרט כתוצאה מביצוע עבירת גרם מוות ברשלנות, לרבות: פגיעה בקדושת החיים, שלמות הגוף וביטחון ושלוש הציבור. כמו כן, עמד בית משפט קמא על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות הנדונות, ובמיוחד בעבירה של גרימת מוות ברשלנות, ואשר מחייבת ככלל גזירת עונשי מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת. בהינתן האמור, קבע בית משפט קמא את מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער, על מתחם שנע בין 6 חודשים ועד 24 חודשי מאסר בפועל; פסילה בפועל בין 6 ועד 24 שנות פסילה, וזאת, לצד רכיבי ענישה נוספים כגון מאסר ופסילה מותנים, קנס, התחייבות כספית ופיצוי.

בקביעת עונשו של המערער בגדרי המתחם, הביא בית משפט קמא לטובתו של המערער את נסיבותיו האישיות, לרבות, היותו של המערער נשוי, אב לילד בן 4.5 ומצפה נכון למועד גזר הדין לילד נוסף; היותו של המערער נעדר עבר פלילי; היציבות התעסוקתית של המערער; הזמן הרב שחלף מיום התאונה (למעלה מ-10 שנים); הבעת נכונות מצד המערער להשתתף בהליך טיפולי בתחום התעבורה, אשר ביכולתו להפחית את הסיכון להישנות עבירות עתידיות, וכן את המלצת שירות המבחן בעניינו. מנגד, הביא בית משפט קמא לחובתו של המערער את העובדה כי המערער צבר בין השנים 2008-2015, 18 הרשעות תעבורתיות; את העובדה כי המערער מכחיש את המיוחס לו בכתב האישום, וממשיך לטעון כי לא הוא זה שנהג ברכב בשעת התאונה אלא חברו המנוח; את דרגת הרשלנות בעבירה שהינה במדרג הגבוה; ואת האינטרס הציבורי שמחייב ככלל הטלת עונשי מאסר ופסילה בפועל.

בסופו של יום, ולאחר איזון בין השיקולים השונים, גזר בית משפט קמא על המערער את העונשים שפורטו בפתח פסק הדין – בסעיף 3 לעיל.

טענות המערער

14. המערער הגיש הודעת ערעור ארוכה ומפורטת המופנית הן כנגד הכרעת הדין והן כנגד גזר הדין.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

עיקר טענות המערער כנגד הכרעת הדין נוגעות : לטענת המערער, לפיה אי הגשת אישור היועץ המשפטי לממשלה מראש להעמדתו של המערער לדין כמתחייב מחוק הנוער, מביאה למסקנה כי כתב האישום שהוגש נגדו, הוגש בחוסר סמכות והינו VOID ; הטענה כי הכרעת הדין אינה יכולה לעמוד נוכח כשלים חקירתיים שנפלו בהליך החקירה ; הטענה כי בית משפט קמא התעלם מנתונים שמצביעים על כך, כי לא הוא זה שנהג ברכב ; טענות כנגד ביסוס הכרעת הדין על הודאות המערער בפני הבוחנים, על רקע העובדה כי אלה ניתנו על ידו תוך שניטלה ממנו זכות ההיוועצות וזכות השתיקה ; וטענות כנגד קבלת הודעות מר מחמוד ח'טיב ומר אחמד חוטבא במשטרה כמהימנות וביסוס הכרעת הדין המרשיעה עליהן.

באשר לגזר הדין, טען המערער כי גזר דינו של בית משפט קמא חורג בצורה קיצונית מהענישה המקובלת בתיקים דומים, במיוחד, על רקע העובדה כי בית משפט קמא היה אמור לדון בתיק "בכובע של בית משפט לנוער", אולם גזר דינו רחוק ביותר מיישום עיקרון זה. מכל מקום, נטען כי בנסיבות העניין, משמדובר בתיק שהמערער בו היה תלמיד בית ספר במועד התאונה, מאז חלפו 10.5 שנים, וכיום המערער הוא בעל משפחה המצפה ללידת ילדו השני, מבוקש לקבל המלצת שירות המבחן בעניינו של המערער, להעדיף שיקולי שיקום ולהקל בעונשו, על דרך הטלת עונש חינוכי בדמות שלי"צ, פסילה קצרה ביותר, והשמתו בצו מבחן.

טענות המשיבה

15. המשיבה טענה מנגד, כי דין הערער, על שני חלקיו, להידחות, ובעניין זה סמכה המשיבה ידיה על פסק דינו של בית משפט קמא. לשיטתה, המסקנה היחידה מהעובדות ומהראיות שהוצגו בפני בית משפט קמא הינה, כי המערער הוא זה שנהג ברכב, וכי הוא התרשל בכך שנסע במהירות מופרזת ובלתי סבירה, שכתוצאה ממנה אירעה התאונה בה קיפח המנוח את חייו.

באשר לגזר הדין טענה המשיבה, כי העונש שהוטל על המערער אינו חורג ממדיניות הענישה המקובלת, כי רשלנות המערער הובילה לתוצאה קשה של קיפוח חיי המנוח, וכי קיים אינטרס ציבורי בהרתעה מפני מעשים מסוג המעשים שיוחסו למערער. לשיטת המשיבה, בית משפט קמא איזן נכונה בין מכלול השיקולים, ובנסיבות בעניין אין מקום להתערב בגזר הדין.

דיון ומסקנות

הערער על הכרעת הדין

16. ההכרעה בתיק זה תיגזר מהתשובה לשתי שאלות עיקריות : שאלה אחת, נוגעת לאמיתות הודאות המערער בפני חמשת הגורמים שפורטו בהחלטת בית משפט קמא מיום 12/12/16, ואם ניתן לבסס על יסודן הכרעת דין מרשיעה ; והשאלה השנייה, נוגעת לטענות המערער

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 18-02-21675 נ' מדינת ישראל

למחדלי חקירה, שנפלו לטענתו בהתנהלות רשויות החקירה, ואשר הביאו להרשעתו שלא כדין. שאלות אלה יידונו להלן לפי סדרן. אולם, בטרם בחינתן, אדרש לסוגיה מקדמית שהעלה המערער בהודעת הערעור, לפיה כתב האישום הוגש מלכתחילה בחוסר סמכות והינו VOID.

17. לטענת המערער כתב האישום נגדו, הוגש בחוסר סמכות, שעה שהאישור להעמדתו לדין, בהיותו קטין בעת ביצוע העבירות שיוחסו לו - אישור אשר היה אמור להינתן מראש על ידי היועץ המשפטי לממשלה, ניתן בפועל על ידי המשנה לפרקליט המדינה, כחצי שנה לאחר הגשת כתב האישום. משכך, טען המערער כי מדובר בכתב אישום שהינו VOID.

18. סעיף 14 לחוק הנוער, קובע כדלקמן:

"אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה שביצע בהיותו קטין, אם עברה שנה מיום ביצועה אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה".

19. מן האמור עולה, כי הסכמת היועץ המשפטי לממשלה להגשת כתב אישום כנגד קטין, לפי סעיף 14 לחוק הנוער, הינה בבחינת תנאי מוקדם להעמדתו של קטין לדין. דרישה זו נועדה **"להבטיח כי יישקלו שיקולים מתאימים נגד אדם בשל עבירה שביצע בהיותו קטין"**. ראה: דברי ההסבר להצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 14), התשס"ו-2006, ה"ח 244, 468, 485. הדרישה להסכמת היועץ המשפטי לממשלה להעמדה לדין של קטין, אמורה להביא לכך שהתביעה תעשה כל מאמץ כדי שכתבי אישום בגין עבירות שאדם ביצע בהיותו קטין, יוגשו בטרם חלפה שנה ממועד ביצוע העבירה. ראה: הנחיות פרקליט המדינה **"העמדת קטין לדין לאחר שחלפה שנה מיום ביצוע העבירה והעמדת קטין ובגיר לדין יחד"** (08/08/10).

20. סעיף 14 לחוק הנוער, מסמיך אמנם את היועץ המשפטי לממשלה לתת הסכמתו להגשת כתב אישום כנגד קטין בחלוף שנה מביצוע העבירה, ואותו בלבד. אולם, סעיף 242א(א) לחסד"פ, מתיר ליועץ המשפטי לממשלה לאצול את סמכותו בעניינים המנויים בתוספת השלישית לחסד"פ, לרבות הסמכות לתת הסכמה להגשת כתב אישום כנגד קטין מכוח סעיף 14 לחוק הנוער, למשנה לפרקליט המדינה. בהינתן האמור, ברי כי לא נפל פגם בעצם מתן האישור להעמדת המערער לדין, על ידי המשנה לפרקליט המדינה, כך שדין טענות המערער בעניין זה להידחות.

21. בע"פ 10189/02 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(2) 559 (2005), קבע בית המשפט העליון, כי כאשר אישורו של היועץ המשפטי לממשלה, (ובעניינו, אישור המשנה לפרקליט המדינה, שלו הואצלה הסמכות) לצורך העמדה לדין של קטין, ניתן בשלב מאוחר מדי, נוצר חשש מסוים

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

1 כי היועץ המשפטי לממשלה (או מואצלו) יתקשה להתעלם מן העובדה, כי התיק נוהל
2 מתחילתו ועד סופו, וכי כל שנותר הוא לתת את הכרעת הדין. עם זאת, הודגש כי: "החשש
3 האמור אינו קיים מקום שהאישור ניתן טרם החלה שמיעת הראיות בתיק או אף אם מדובר
4 באיחור קל בלבד".

5
6 22. בעניינינו, בשל תקלה, לא קדמה להגשת כתב האישום שהוגש כנגד המערער ביום 17/03/11
7 (ארבע שנים לאחר קרות התאונה) הסכמה של היועץ המשפטי לממשלה או מואצלו. תקלה
8 זו תוקנה על ידי המשיבה בדיעבד, כעבור ששה חודשים ממועד הגשת כתב האישום, בטרם
9 ניתנה תשובת המערער לכתב האישום. בעניין זה, טען המערער כי הגשת ההסכמה בדיעבד,
10 מהווה משום פגם מהותי שמצדיק ביטול כתב האישום מעיקרו.

11
12 23. כלל ידוע הוא, כי בפעולה מנהלית שנפל בה פגם, יש להבדיל בין עצם הפגם לבין תוצאות
13 הפגם, ולהחיל במקרים המתאימים את עיקרון "הבטלות היחסית". עיקרון הבטלות היחסית
14 מושתת על הרעיון כי בכל מקרה שבו נפל פגם משפטי בהחלטה או בפעולה של רשות מנהלית
15 – בין בגדר הסמכות ובין מחוץ לסמכות – יש לבחון את מהות הפגם, ולהתאים את הסעד
16 המתבקש בעקבות הפגם בהתחשב במכלול הנסיבות. ראה: ע"פ 2413/99 גיספן נ' התובע
17 הצבאי הראשי, פ"ד נה(4) 673 (2001).

18
19 24. בעניינינו, אין ספק, כי נפל פגם בהגשת כתב האישום נגד המערער בלא הסכמה מראש של
20 היועץ המשפטי לממשלה או מואצלו, כמתחייב מהוראות 14 לחוק הנוער. יחד עם זאת,
21 בנסיבות העניין, צדק בית משפט קמא כאשר קבע כי פגם זה אינו מביא לבטלותו מעיקרא
22 של כתב האישום, ובהתאם לבטלות ההליך הפלילי שהחל עם הגשתו. תיקונו של הפגם שנפל
23 בכתב האישום, נעשה בתוך פרק זמן קצר לאחר הגשת כתב האישום, בטרם נתן המערער את
24 תשובתו לכתב האישום, ובטרם החל הליך ההוכחות. בנסיבות אלה, יש לראות את תיקון
25 הפגם כפעולה שהכשירה בדיעבד את כתב האישום והקנתה לו תוקף מלכתחילה, כך שדין
26 טענות המערער גם בעניין זה להידחות.

מכאן לגופן של הטענות לעניין הכרעת הדין

27
28
29
30 25. כאמור, במסגרת הערעור על הכרעת הדין מעלה המערער טענות רבות ומגוונות, שחלקן יוצא
31 כנגד קביעותיו העובדתיות של בית משפט קמא וכנגד משקל-היתר או החסר שניתן על ידי
32 בית משפט קמא לראיות השונות שהובאו בפניו, וחלקן נוגע למחדלי חקירה כאלה ואחרים
33 המשפיעים לעמדת המערער על ההחלטה להרשיעו ואם לאו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 מדינת ישראל

26. בהכרעת דין מנומקת ומקיפה, המבוססת ברובה על קביעת ממצאי מהימנות ועובדה, הרשיע
בית משפט קמא את המערער בעבירות של גרם מוות ברשלנות, סטייה מנתיב נסיעה, נהיגה
במהירות בלתי סבירה, נהיגה במהירות מופרזת, ונהיגה ברשלנות, זאת לאחר שבית משפט
קמא הגיע למסקנה, על סמך מארג הראיות שהונח בפניו, כי המערער הוא זה אשר נהג ברכב
בעת אירוע התאונה בה קיפח המנוח את חייו.
27. ממקרא החלטת בית משפט קמא מיום 12/12/16 עולה, כי בית משפט קמא בחן בהרחבה את
ראיות התביעה, ובמיוחד את הודאות המערער בפני הבוחנים, הרופא שטיפל המערער לאחר
התאונה ושני חבריו, שניתנו מחוץ לכותלי בית המשפט, לעומת גרסת המערער שניתנה בשלב
מאוחר יותר, במסגרת הודעותיו במשטרה ועדותו בבית משפט בהן הכחיש המערער כי הוא
זה שנהג ברכב, וטען כי המנוח היה הנהג. בסופו של יום העדיף בית משפט קמא את הודאות
המערער בפני הבוחנים, הרופא ושני חבריו המערער, על פני הודעותיו המאוחרות של המערער
במשטרה ועדותו בבית משפט, וקבע כי הראיות שהונחו בפניו מובילות למסקנה אחת, לפיה
המערער הוא שנהג ברכב בזמן התאונה.
28. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור לא תתערב בממצאי עובדה ומהימנות של הערכאה
הדיונית, שיתרונה הוא ביכולת ההתרשמות הישירה מן העדים באופן בלתי אמצעי.
התערבותה של ערכאה הערעור בממצאי עובדה ומהימנות שקבעה הערכאה הדיונית, תעשה
במקרים חריגים ביותר והיא שמורה לאותם מקרים בהם טענה הערכאה הדיונית טעות
בולטת היורדת לשורשו של עניין, כאשר מתגלה טעות מהותית בהערכת העדויות או
שהמסקנות שהסיקה הערכאה הדיונית מן העובדות אינן מתחייבות מהן, וכן כאשר ממצאי
הערכאה הדיונית מתבססים על שיקולים שבהיגיון בלבד ולא על הערכת מהימנות. ראה: ע"פ
6695/08 פלוני נ' מדינת ישראל (26/01/09); ע"פ 425/07 פלוני נ' מדינת ישראל (05/11/07).
29. המערער טען כי שגה בית משפט קמא עת ביסס את הכרעת דינו המרשיעה על הודאות
המערער בפני הבוחנים (ת/15 ו-ת/31), זאת למרות שהודאות אלה נגבו מהמערער תוך פגיעה
בזכות ההיוועצות וזכות השתיקה המסורות לו ועל הודאות המערער בפני שני חבריו, מספר
שבועות לאחר התאונה.
30. הודאה שמסר נאשם מחוץ לכותלי בית המשפט היא ראיה קבילה "רק אם הביא התובע עדות
בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודאה ובית המשפט ראה שההודאה הייתה חופשית ומרצון".
ראה: סעיף 12(א) לפקודת הראיות. בהינתן האמור, על מנת לקבל הודיה שנמסרה על ידי
נאשם מחוץ לכותלי בית המשפט, על התביעה להוכיח כי בעת מתן ההודיה נשמרה יכולת
הבחירה החופשית של הנאשם. לצד זאת, קבילותה של ההודאה נבחנת גם על פי "דוקטרינת
הפסילה הפסיקתית", המאפשרת פסילת ראיות, ובכלל זה הודאות, אשר הושגו באמצעים

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 18-02-21675 נ' מדינת ישראל

פסולים, תוך פגיעה בזכותו של הנאשם להליך הוגן או תוך פגיעה בטוהר ההליך השיפוטי.
בעת יישום הדוקטרינה, נדרש בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו בהתחשב בנסיבותיו של
כל מקרה. ראה: ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי, פ"ד סא(1) 461 (2006) (להלן:
"פרשת יששכרוב").

31. בית המשפט העליון עמד בנוסף במסגרת פרשת יששכרוב על מעמדה של זכות ההיוועצות,
כאחת מן הזכויות החשובות ביותר הנתונות לנאשם. אחד הרציונליים העומדים בבסיסה של
זכות ההיוועצות נטוע במתן האפשרות לחשוד לדעת מהן זכויותיו במהלך החקירה, לרבות
זכותו לחקירה הוגנת וזכותו שלא להפליל את עצמו, זאת, על מנת לאפשר לחשוד לכלכל את
מעשיו ולהחליט האם לבחור בשתיקה, אם לאו, כחלק מזכותו לאוטונומיה. במובן זה, זכות
ההיוועצות מהווה תנאי למימוש יתר זכויות היסוד של הנאשם.

32. בענייננו, טענותיו של המערער כנגד קבילותן של הודאותיו בפני הבוחנים אינן עומדות בתנאי
סעיף 12 לפקודת הראיות. אמנם ראוי היה כי בעת תחקור המערער על ידי הבוחנים בבית
החולים, יקפידו הבוחנים על שמירת זכויותיו של המערער, ויסבירו לו אודות זכותו להיוועץ
בעורך דין ובדבר זכותו לשמור על שתיקה, ואולם, בעניין זה מקובלת עליי מסקנת בית
המשפט קמא כי העובדה שהמערער לא נועץ בעורך דין בטרם מסר את הודאותיו בפני
הבוחנים, לא היה בה כדי לשלול את רצונו החופשי בהחלטה למסור את דבריו, וממילא גרסה
זו נמסרה על ידי המערער עוד קודם לכן ו/או במקביל בפני הרופא שטיפל בו, והמערער אף
חזר עליה מספר שבועות מאוחר יותר בפני חבריו. מטעם זה, סבורני, כי אין לפסול את
הודאות המערער בפני הבוחנים.

33. בהינתן המסקנה כי אין לפסול את הודאות המערער בפני הבוחנים, יש לעבור לבחינת משקלן
של ההודאות. מטרת בחינת משקלן של הודאות היא לבדוק האם כתוצאה מלחץ פנימי, נטל
על עצמו הנאשם בהודאתו אחריות למעשה עבירה אותו לא ביצע. ראה: ע"פ 3081/91 קוזלי
נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4) 441 (1991). בחינה זו נעשית בעזרת שני מבחנים, מבחן פנימי
ומבחן חיצוני: המבחן הפנימי בודק את ההודאה על פי סימני האמת העולים מתוכה, כגון
הגיונה או חוסר הגיונה הפנימי, ובחינת סימנים של שכל ישר המביאים אדם בר דעת
להתייחס לדברי זולתו באימון. המבחן החיצוני בודק את ההודאה על פי סימני אמת שהם
חיצוניים להודאה ואשר יש בהם, לפי מבחני השכל הישר, כדי להשליך אור על אמיתותה. על
פי מבחן זה, נדרשת תוספת ראייתית מסוג "דבר מה נוסף", חיצונית להודאתו של הנאשם,
על מנת להרשיעו. תוספת זו מהווה גורם אובייקטיבי יחיד העומד לרשותו של בית המשפט,
בבוא לבחון את אמיתותה של הודאת הנאשם. ראה: דנ"פ 3391/95 בן ארי נ' מדינת ישראל,
פ"ד נא(2) 377 (1997); ע"פ 6613/99 סמירק נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 529 (2002).

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 י"נ' מדינת ישראל

34. כאמור, אין ספק כי התנהלות הבוחנים בעת תשאול המערער אינה נקייה מפגמים, ואולם, אין בכוחו של המחדל האמור, כשלעצמו, כדי להוביל לפסילת קבילותן של הודאות המערער בפני הבוחנים, וזאת לפי כל אחד משני המסלולים שפורטו לעיל. כך, בהתאם לסעיף 12 לפקודת הראיות, נראה כי הימנעות הבוחנים מידוע המערער בדבר זכותו להיוועץ בעורך דין, היא כשלעצמה, לא יצרה פגיעה משמעותית באוטונומית הרצון ובחופש הבחירה של המערער במסירת הודאותיו, שעה שאלה נמסרו על ידי המערער שלא במסגרת חקירת המערער כחשוד. אשר לדוקטרינה הפסיקתית לפסילת ראיות שהושגו שלא כדין - נראה כי אף לפי הדוקטרינה האמורה, אין במחדלם של הבוחנים בכל הנוגע לאי יידוע המערער בדבר זכות ההיוועצות, כדי להוביל לפסילת ההודאות, זאת, בהתחשב בכך שלא נטען כי מחדלם האמור של הבוחנים נבע מכוונת זדון, באופן שעלול היה להגביר את חומרת ההפרה, ובפרט שעה שממילא המערער הקדים להודות כי הוא זה שנהג ברכב בעת התאונה, בפני הרופא שטיפל בו עם קבלתו בבית החולים לאחר התאונה.
35. הודאות המערער בפני הבוחנים והרופא שטיפל בו לאחר התאונה, ואשר ניתנו זמן קצר לאחר התאונה, כמו גם הודאתו בפני שני חבריו – מר מחמוד ח'טיב ומר אחמד חוטבא מספר שבועות לאחר התאונה, ואשר פורטו בהרחבה בהחלטת בית משפט קמא מיום 12/12/16, מהוות מארג ראיות השזורות ושלובות זו בזו ומובילות למסקנה משפטית אחת, לפיה המערער היה זה שנהג ברכב בעת התאונה. מסקנה זו אליה הגיע בית משפט קמא, מקובלת עלי במלואה, בפרט שעה שהמערער לא הציג כל טענה או גרסה שעשויה, באופן סביר, להתיישב עם חפותו.
- במה דברים אמורים: הרכב שהיה מעורב בתאונה הינו רכב שהיה בשימוש הבלעדי של המערער ובעת התאונה היה מצוי בחזקתו. מדברי חבריו של המערער עולה כי זמן קצר לפני התאונה ראו את המערער כשהוא נוהג ברכבו כשהמנוח יושב לידו, ואף נפנף להם לשלום. דברים אלה נמסרו על ידי המערער לחבריו מספר שבועות לאחר התאונה, כך שבמקרה זה לא ניתן לומר כי המערער היה תחת טראומה או לחץ כלשהו שהביא אותו להודות בפני חבריו בדברים שלא אירעו באמת. בהינתן האמור, סבורני כי לא נפל כל פגם, לא כל שכן, פגם היורד לשורשו של עניין בהודאות המערער, באופן המחייב התערבות במסקנות בית משפט קמא לעניין קבילות הודאותיו של המערער, כשבהקשר זה ולאור שינוי גרסתם של חברי המערער במהלך עדותם, בצדק הוכרו אלה כעדים עוינים.
36. במסגרת הערעור הצביע המערער על מספר פעולות חקירה אשר לא ננקטו על ידי המשטרה, אשר לגישתו, אילו ננקטו, היה בכוחן לנקות את המערער מן האשמה שיוחסה לו, או למצער, לתמוך בהגנתו, לרבות: אי העתקת טביעות האצבע של המנוח ובחינת התאמתן על גבי הגה הרכב; העדר תיעוד של כתמי הדם ברכב ומיקומם; אי נטילת דגימת DNA של המנוח; אי

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 מדינת ישראל

נטילת דגימות דם מהרכב ו/או מהמנוח ו/או מהמערער; אי איתור העדים שמסרו מידע על משאית שלכאורה המערער עקף ועוד רכב שהיה בכביש. כשלים אלה, יש בהם לעמדת המערער כדי לאיין את מסקנתו של בית משפט קמא, כי המערער הוא זה אשר נהג ברכב.

37. הלכה ידועה היא, כי הקביעה שהתקיימו מחדלי חקירה בעניינו של פלוני אינה מביאה באופן אוטומטי לזיכויו. בית המשפט נדרש להעריך באופן פרטני את השפעתם והשלכותיהם של מחדלי החקירה הנטענים על תוצאות ההליך. בתהליך זה, נזקפים מחדלי החקירה לחובתה של התביעה ומכבידים את הנטל המוטל עליה להוכיח את אשמתו של הנאשם מעבר לכל ספק סביר, ובהתאם הם עשויים גם לסייע לטענות הנאשם בדבר קיומו של ספק סביר בגרסת התביעה. בית המשפט בוחן את משמעותם של מחדלי החקירה, בשים לב לתשתית הראייתית שהונחה, וכן בשים לב לחומרת המחדלים והאם נפגמה יכולת הנאשם להתגונן מפני האישומים נגדו. ראה: ע"פ 1977/05 גולה נ' מדינת ישראל (02/11/06). ודוק, אין להניח לגבי כל מחדל חקירתי וכל ראייה חסרה כי לו מוצו כל כיווני החקירה או לו היו מובאות הראיות הנוספות היה בכך כדי לפעול לטובת הנאשם דווקא, שכן, הנחה שכזו יש בה כדי לפגוע פגיעה אנושה בחקר האמת.

38. על מנת לעמוד על נפקות והשלכות המחדלים החקירתיים, נדרש בית המשפט לבחון את העניין בשני מישורים: האחד, הוא המישור הראייתי - במישור זה משקללים את הראיות והמחדלים תוך הסקת מסקנות לעניין הוכחת אשמתו של הנאשם מעבר לספק סביר ואם לאו; ובמישור השני, נשאלת השאלה אם זכה הנאשם להליך הוגן. על היחס בין שני המישורים שפורטו עמד בית משפט העליון בע"פ 10735/04 גולדמן נ' מדינת ישראל (20/02/06):

"אמנם, בבואנו לבחון את המחדל החקירתי ותוצאותיו, אין להתעלם משיקולים רחבים יותר - הרתעת גורמי החקירה ו'חינוכה' מחד, והגינות כלפי הנאשם והקפדה על זכויותיו החוקתיות, מאידך. אולם, על ההתחשבות בשיקולים אלו, הנושקים במובן מה לסוגיית ה'טענה מן הצדק', להישמר למצבים הקיצוניים יותר (השוו: ע"פ 725/95 מנדלברוט נ' מ"י [פורסם בנבו], פסקה 53(ג)). במקרים הקיצוניים פחות, אין להתעלם מאינטרס החשוב אף הוא - חקר האמת והרשעתם וענישתם של מי שאשמתם הוכחה מעבר לספק סביר. על כן, על מחדלי החקירה להמדד, על דרך הכלל, במישור הראייתי: האם הציבה התביעה תשתית מספקת, בהתחשב במחדלי החקירה, לביסוס הרשעת הנאשם; והאם עורר הנאשם, בהתחשב במחדלי החקירה, ספק סביר באשמתו".

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 מדינת ישראל

39. במקרה הנדון, המחדלים הנטענים, לא קיפחו את הגנתו של המערער, ואין בהם כדי ליצור ספק סביר באשר לאחריותו של המערער לביצוע העבירות בהן הורשע, אף אם נזקוף אותם לחובת התביעה ולטובת המערער. כפי שכבר ציינתי, מכלול הראיות שהובאו על ידי התביעה מביא למסקנה אחת ויחידה לפיה המערער היה זה שנהג ברכב בעת התאונה. אוסיף, כי במכלול הנסיבות, ספק אם כטענת המערער היה בכוחן של פעולות החקירה שלא בוצעו, לו היו מבוצעות, כדי לספק ראיות ישירות לאשמתו או לחפותו, שכן, כפי שציין בית משפט קמא, לאור מצב הרכב לאחר התאונה ספק אם ביצוע הפעולות עליהן הצביע המערער היה בו כדי לסייע בקביעת זהות הנהג. גם בכך יש כדי להשפיע על נפקותם של המחדלים הנטענים. מכל מקום, ההלכה היא כאמור, כי אין במחדלי חקירה כשלעצמם כדי להביא לזיכויו של נאשם, אם חרף קיומם הונחה תשתית ראייתית מספקת להוכחת האשמה.
40. במקרה הנדון, התשתית הראייתית שהוצגה בפני הערכאה הדיונית, כאמור, לרבות הודאות המערער בפני חמישה גורמים שונים כי הוא זה שנהג ברכב, די בה כדי לבסס את הרשעתו של המערער מעבר לספק סביר בעבירות שיוחסו לו.
41. מעבר לאמור, לא מצאתי ממש בטענות המערער לפיהן בית משפט קמא התעלם בקביעותיו, ממקום פציעתו של המערער בכתף הימנית, ואשר מצביע, לשיטת המערער, על כך כי פציעתו נגרמה מחגורת הבטיחות. בית משפט קמא הסביר בהכרעת דינו, כי מעיון בתמונות המעידות על הפציעות שנגרמו למערער בתאונה בכתפו הימנית (נ/12), עולה כי זווית הפציעה הינה זווית קהה, קרי, זווית הגדולה מזווית ישרה וקטנה מזווית שטוחה, וזו אינה יכולה לעלות בקנה אחד עם זווית בה מונחת חגורת הבטיחות על גוף הנוסע. הסבר זה מקובל עלי. ומכל מקום, מקובלת עלי קביעתו של בית משפט קמא, לפיה הפגיעה בכתפו הימנית של המערער, לנוכח צורתה, עשויה הייתה להיגרם כתוצאה ממספר גורמים, כאשר בעניין זה, אין אפשרות ממשית לקבוע באופן חד משמעי כי פציעת המערער בכתפו הימנית נגרמה מחגורת הבטיחות במושב שליד הנהג.
42. לאור כל האמור, סבורני, כי מסקנת בית משפט קמא לפיה המערער הוא זה שנהג ברכב בעת קרות התאונה, וההחלטה להרשיע את המערער על יסוד אותה מסקנה, מעוגנת במארג הראייתי שהונח בפני בית משפט קמא. משכך, וככל שתישמע דעתי, אציע לחברי להרכב לדחות את ערעור המערער על הכרעת הדין ולהותיר את הרשעתו בדין של המערער בעבירות שיוחסו על כנה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

הערעור על גזר הדין

43. המערער ערער כאמור על חומרת גזר הדין וביקש להקל בעונשו. אקדים, בעניין זה ואזכיר, כי ככלל ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בעונש שנגזר על נאשם בערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם נפלה בגזר דינה של הערכאה הדיונית טעות מהותית בולטת או כאשר העונש שנגזר חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה המקובלת בנסיבות דומות. ראה: ע"פ 3869/09 יצחק סלימן נ' מדינת ישראל (28/12/09); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29/01/09).

44. במקרה הנדון, מדובר בתאונת דרכים קשה, בה קיפח המנוח את חייו, כתוצאה מרשלנותו של החמורה של המערער. בית המשפט העליון עמד על הקושי בפניו ניצב בית המשפט בהליך גזירת העונש בעבירת גרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים וציין בעניין זה בע"פ 62/09 אליהו חדש נ' מדינת ישראל (04/06/09):

"גזירת הדין בתיקי תאונות הדרכים שנסתיימו במוות, בעבירות הריגה או גרימת מוות, היא מן הקשות במטלות השיפוטיות. הטעם הוא, כי מחד גיסא, בתודעתנו תדיר דמותו של הקרבן או הקרבנות, שגם אם לא הכרנום הם לנגד עינינו – חייהם שנקפדו, תכניותיהם שלא התגשמו, עתידם שנמחה, מהם שלא יביאו ילדים לעולם, מהם שלא יזכו לראות בשמחת ילדיהם; לצדם משפחותיהם, שיומם ולילם אינו לעולם כמקדם. ומאידך גיסא, הנאשם או הנאשמת, שכמובן מצבם שונה לחלוטין, אך גם עליהם השפיעה הטרגדיה הקשה שנגרמה בשל התנהגותם, אם ברף הנמוך יותר של גרימת מוות ברשלנות ואם ברף הגבוה ממנו, של הריגה מתוך פזיזות ואדישות. חלק גדול מהם הם אנשים ללא עבר פלילי."

45. עם זאת, נקבע לא אחת על ידי בית המשפט העליון כי העונש הראוי למי שגרם למותו של אדם ברשלנות שבנהיגה, הוא מאסר לריצוי בפועל וכי קדושת החיים והצורך להילחם בתאונות הדרכים מחייבים ענישה מחמירה ומרתיעה גם כאשר עסקין באנשים נורמטיביים, שכן מן המפורסמות הוא, שלא אחת אנשים נורמטיביים מוצאים עצמם מעורבים בתאונות דרכים קטלניות. ראו לעניין זה דברים שנקבעו בע"פ 1920/14 מדינת ישראל נ' אבירם [פורסם בנבו] (26/04/15):

"בית משפט זה עמד לא פעם על הצורך להחמיר בענישה על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים בכלל ובאלה הקטלניות בפרט... נקיטת יד קשה נגד עברייני תנועה שגרמו בנהיגתם הרשלנית למותם של אחרים יש לה מקום גם באותם המקרים אשר בהם מדובר בנאשמים נורמטיביים שהעולם העברייני זר להם ואשר מטבע הדברים יתקשו להתמודד עם מאסר מאחורי סורג ובריח. בהקשר זה כבר נפסק כי "אין מקום לענישה סלחנית מדי במקרים אלה ויש להעדיף את הצורך להעביר לציבור מסר ברור ומרתיע, אלא אם כן מתברר כי קיימות נסיבות אישיות חריגות ויוצאות דופן המצדיקות סטייה מרמת הענישה הראויה" (ראו, ע"פ 5787/04 שחאדה נ' מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

[פורסם בנבו] (8.9.2004). הטעם לכך הוא שאל מול הקושי אותו חווה הנאשם שגרם לתאונת הדרכים הקטלנית, ניצבים נפגעי הקטל בדרכים שחיהם נגדעו וכן בני משפחתם שחיהם השתנו ולא ישובו עוד לעולם להיות כשהיו. המימדים המדאיגים של הקטל בדרכים, מחייבים על כן הטלת ענישה מרתיעה גם כאשר הנהג הפוגע ניהל אורח חיים נורמטיבי טרם קרות התאונה".

46. על דברים אלה חזר בית המשפט העליון לאחרונה ברע"פ 9909/17 מאיר דרויש נ' מדינת ישראל (01/01/18); ע"פ 4880/17 אלקס אולג קוסה נ' מדינת ישראל (21/06/17), תוך שאישר את מדיניות הענישה המחמירה בכל הנוגע לנאשמים שהורשעו בעבירות של גרם מוות ברשלנות בתאונות דרכים קטלניות.

ראה בנוסף:

רע"פ 5112/16 כהן נ' מדינת ישראל (04/07/16)

ע"פ 6358/10 מחמוד קבהא נ' מדינת ישראל (24/03/11);

ע"פ 6755/09 ארז אלמוג נ' מדינת ישראל (16/11/09).

47. עוד נקבע על ידי בית המשפט העליון כי חריגה מן הכלל האמור לפיו יושתו עונשי מאסר לריצוי בפועל, תיעשה רק במקרים חריגים ויוצאי דופן, בהן מדובר ברמת רשלנות נמוכה וכאשר מתקיימות נסיבות אישיות יוצאות דופן, המצדיקות, חרף הכלל האמור, שלא לשלוח את הנאשם האינדיבידואלי למאסר מאחורי סורג ובריתח. ראה: רע"פ 548/05 מאירה לוין נ' מדינת ישראל (19/01/06).

48. מן האמור עולה, כי ככלל העונש הראוי במקרים של תאונות דרכים המסתיימות בגרימת מוות ברשלנות כבענייננו, הוא מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה ארוכה. יחד עם זאת, יש לזכור, כי הענישה הינה לעולם אינדיבידואלית ותלויה נסיבות. בית המשפט אמור לאזן בין אותה מדיניות ענישה כללית, לבין עניינו הפרטני של הנאשם, ובהקשר זה אין לפסול קיומם של מקרים בהם תהיה הצדקה להתערבות ולהקלה בעונש, חרף רמת הרשלנות הגבוהה הנשקפת מנסיבות ביצוע העבירה. ראה: ע"פ 1319/09 משה כהן נ' מדינת ישראל (11/05/09); ע"פ 2569/00 שמעון דהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (2) 613; ע"פ 4732/02 ענת סורפין (לביא) נ' מדינת ישראל (25/11/02). וכן ראו בהקשר זה גם דברים שהעיר חברי סגן הנשיא (כתוארו אז) השופט רון שפירא בע"פ (חי) 41013-04-13 מיכל כרמון נ' מדינת ישראל (04/07/13).

49. בענייננו, ממקרא גזר דינו של בית משפט קמא עולה כי בית משפט קמא איזן בין כלל האינטרסים שעמדו על הפרק, והביא בחשבון את כלל השיקולים הרלוונטיים הן לחומרה והן לקולא. אין מחלוקת כי התאונה אירעה כתוצאה מרשלנותו הגבוהה של המערער. בשונה מתאונה שנגרמת כתוצאה מחוסר תשומת לב רגעי של הנהג, במקרה הנדון מדובר באירוע בו נהג המערער במהירות בלתי סבירה ביחס לתנאי הדרך ולמהירות המותרת בכביש. זאת ועוד, המערער כפר באחריותו עד סוף ההליך בפני בית משפט קמא והמשיך וטען כי המנוח הוא זה

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

שנהג ברכב. עם זאת, סבורני כי לא ניתן להתעלם מנסיבותיו האישיות של המערער, כפי שפורטו בתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו. המערער היה קטין בעת ביצוע העבירות נשוא כתב האישום; נעדר עבר פלילי, זמן הרב חלף מיום התאונה (למעלה מ-10 שנים), במסגרתם הקים המערער משפחה והוא מצוי ביציבות תעסוקתית מזה שנים. המערער הביע נכונות להשתתף בהליך טיפולי בתחום התעבורה וכן המלצת שירות המבחן בעניינו.

50. בנסיבות העניין, ובמיוחד השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום (ארבע שנים ממועד התאונה) וחלוף הזמן מאז ביצוע העבירה ועד היום (10.5 שנים), מצדיקים לטעמי, ובניגוד לעמדת בית משפט קמא, חריגה ממדיניות הענישה המקובלת וממתחם העונש ההולם שנקבע, באופן שיאפשר למערער לרצות את עונשו בעבודות שירות. אוסיף ואציין כי לנוכח העובדה שבית משפט קמא גזר על המערער פסילת רישיון נהיגה ממושכת בת 9 שנים, תושג גם תכלית הענישה, הן בדרך של הגנת הציבור מפני נהג רשלן והן בדרך של הרתעת הרבים.

51. סיכומי של דבר, וככל שתישמע דעתי, אציע לחבריי להרכב, לדחות את ערעור המערער על הכרעת הדין, ולקבל את הערעור על גזר הדין, באופן שחלף 9 חודשי המאסר בפועל שהושטו על המערער בגזר דינו של בית משפט קמא, יוטלו על המערער ששה חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות, בכפוף לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות. יתר חלקי גזר דינו של בית משפט קמא, לרבות לעניין הפסילה, יותרו בעינם, בלא שינוי.

ב. טאובר, שופטת

השופט ר. שפירא, נשיא [אב"ד]:

אני מסכים.

בכל הנוגע להכרעת הדין סבור אני, כמו חברתי, כי אין בפנינו עילה להתערב במסקנתו של בית משפט קמא. גם אם נפל פגם באופן שבו נמסרה הגרסה המפלילה לחוקרי המשטרה הרי שלא ניתן להתעלם מהעובדה שהמערער הודה מרצון חופשי בפני רופא ובפני שנים מחבריו כי הוא זה שנהג ברכב בזמן התאונה. אמירות אלו תואמות גם ראיות נוספות שפורטו בהכרעת הדין. שינוי הגרסה בשלב מאוחר יותר היה בלתי אמין ולא ניתן להשתחרר מהרושם כי נעשה בעקבות מחשבה מאוחרת על אסטרטגיה אפשרית לניהול הגנה, ולא כחלק מהתבהרות עובדות. לא ארחיב מעבר לאמור.

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 י נ' מדינת ישראל

בכל הנוגע לענישה – ער אני למדיניות הענישה שנקבעה בפסיקה לאורך שנים ולפיה ראוי לגזור על נאשם שהורשע בגרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. מדיניות זו גם קובעת כי בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם על-ידי אנשים נורמטיביים. עוד נקבע כי אמת המידה הקובעת את רמת הענישה בעבירה זו היא דרגת הרשלנות. [ע"פ 783/07 עתאבה נ' מדינת ישראל (23.9.2007); רע"פ 548/09 לוי נ' מדינת ישראל (19.1.2006); ע"פ 708/10 שלאפה נ' מדינת ישראל (14.6.2010); ע"פ 6358/10 מחמוד קבהא נ' מדינת ישראל (24.3.2011); ע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (16.11.2009); רע"פ 3714/15 מלר נ' מדינת ישראל (8.6.2015); רע"פ 4880/17 קוסה נ' מדינת ישראל (21.6.2017); רע"פ 1267/18 מוחמד אבו סביתאן נ' מדינת ישראל (28.2.2018)].

עם זאת, וכפי שכבר ציינתי בעבר, מדיניות זו ראויה לבחינה מחדש לאור עקרונות תיקון 113 לחוק העונשין (כשעיקרה של הפסיקה קודמת לתיקון), מסקנות דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (ועדת דורנר, פורסם בחודש נובמבר 2015), המצביעות על הנזק העולה על התועלת שבמאסרים קצרים, ובמיוחד כשמדובר בנאשמים שאינם בעלי דפוס התנהגות עברייני מובהק. בנוסף מצביע הדו"ח, כמו גם תיקון 113 לחוק העונשין, על הספק שבעצם מימוש רכיב הרתעת היחיד והרבים המהווה שיקול במסגרת שיקולי הענישה. מסקנות הוועדה, שאומצו ע"י הממשלה, המבוססות על שורה של מחקרים שפורטו בדו"ח, מצדיקות בחינה מחודשת של שיקולי הענישה ככלל ובמיוחד בעבירות שעניינן ברשלנות, ומחייבות התייחסות מתאימה בגזירת הדין במקרים מסוג אלו שבפנינו כעת. על אלו יש להוסיף גם את מסקנות דו"ח צוות התביעה לבחינת יישום דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (ועדת דורנר). מדובר בדו"ח שנערך ע"י צוות בראשות המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פלילים. צוות התביעה ממליץ לגבש אמות מידה לענישה בהתאם להמלצות ועדת דורנר ובין היתר גם לבחון מחדש את מדיניות הענישה בעבירות של גרימת מוות ברשלנות.

סבור אני כי כל אלו מצדיקים גם את בחינת מדיניות הענישה וצמצום השימוש במאסרים בעבירות של גרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים, תוך שמירה על הכלל ולפיו כל מקרה נבחן על פי נסיבותיו ונסיבות הנאשם שבפני בית המשפט.

טעם נוסף, שגם הוא טרם זכה לדיון ולליבון בפסיקה, הוא האיזון שבין רכיב המאסר שבענישה ואמצעי הענישה הנוספים. הפסיקה הדנה בענישה שמה את הדגש על רכיב המאסר ובפועל נמדדת חומרת הענישה בהתייחס לרכיב המאסר שבעונש. לגישתי, כאשר נבחן העונש הראוי לא ניתן להתעלם גם מאמצעי ענישה נוספים הכלולים בארגז הכלים העומד לרשות בית המשפט והמאפשר שימוש באמצעי ענישה נוספים, הן בדרך של התאמת סוג הענישה לטיב העבירה והן בדרך של מתן משקל לחומרת הענישה הנדרשת בדרך של שילוב באמצעי ענישה נוספים שגם בהם יש היבט של הכבדה על נאשם והבאה לידי ביטוי של חומרת המעשה. נושא זה, של התאמת סוגי ענישה ומתן ביטוי מדיד

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

לחומרת העונש זכה להתייחסות מחקרית המצביעה על קושי אמיתי בקביעת מדדי ענישה ברורים
לענישה ברכיבים בעלי אופי שונה. ראו למשל:
רות קנאי, "היחס בין מטרות הענישה ושיקולי הענישה לשיקול הדעת של השופט בקביעת העונש",
מחקרי משפט י' (תשנ"ג – 1993) עמ' 39;
Paul H. Robinson, "A Sentencing System for the 21st Century?" 66 *Tex. L. Rev.* 1
(1987);
Paul H. Robinson, "Hybrid Principles for the Distribution of Criminal Sanctions", 82 *Nw.*
U. L. Rev. 19 (1987-1988);
William Spelman, "The Severity of Intermediate Sanctions", *Journal of Research*
Crime and Delinquency, Vol 32(2) p. 107 (May 1995).
במקרה של גרימת מוות ברשלנות בעת אירוע של תאונת דרכים, נראה כי יש מקום לבחון את התאמת
הענישה וחומרתה גם בהתייחס לרכיב שלילת רישיון הנהיגה. בחינת חומרת העונש אך ורק בהתייחס
לרכיב המאסר וטיבו, תוך התעלמות מרכיב הענישה של שלילת רישיון הנהיגה, חוטאת, לטעמי,
לחובת בית המשפט לשקול כמכלול את כל אמצעי הענישה, הן בהיבט של התאמתם לטיב העבירה והן
בהיבט של מידת החומרה של העונש הכולל.
לגישתי, עונש של שלילת רישיון נהיגה במציאות חברתית בה ניידות הינה מפתח לתעסוקה
ולהשתלבות בחברה, מהווה עונש משמעותי וחמור. בנוסף, סבור אני כי עונש זה הולם את טיב העבירה
של גרימת מוות ברשלנות בעת נהיגה ברכב בהיותו של העונש כלי להרחקת העבריין מהכביש ומניעת
המסוכנות שבאה לידי ביטוי בהתנהגותו. סבור אני כי שיקול זה צריך להיות מנחה במסגרת קביעת
העונש ההולם ולא ניתן להסתפק בבחינת העונש רק בדרך של מדידת משך וטיב המאסר שנגזר.
במקרה שבפנינו, לו היה ערעור שכנגד, הייתי שוקל להאריך את משך הפסילה של רישיון הנהיגה של
המערער. ובכל מקרה סבור אני כי ענישה מאוזנת, המביאה לידי ביטוי הן את רכיב המאסר והן את
רכיב שלילת רישיון הנהיגה, יכולה להסתפק, במקרה זה ובנסיבותיו, בענישה שרכיב המאסר שבה
יהיה בדרך של עבודות שירות.
מטעמים אלו, מצטרף אני לתוצאה אליה הגיעה חברתי, בכל הנוגע לקיצור משך המאסר ומתן
האפשרות לרצותו בעבודות שירות, כמפורט בפסק דינה.

ר. שפירא, נשיא
[אב"ד]

בית המשפט המחוזי בחיפה

12 אפריל 2018

עפ"ת 21675-02-18 נ' מדינת ישראל

השופטת ע. חן ברק:

אני מסכימה ומצטרפת לאמור בפסק דינה המפורט של כבוד השופטת טאובר, וכן להערות כבוד הנשיא שפירא.

ע. חן-ברק, שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת טאובר.

הוחלט לדחות את ערעור המערער על הכרעת הדין, ולקבל את הערעור על גזר הדין, באופן שחלף 9 חודשי המאסר בפועל שהושתו על המערער בגזר דינו של בית משפט קמא, יוטלו על המערער ששה חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות, בכפוף לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות. יתר חלקי גזר דינו של בית משפט קמא, לרבות לעניין הפסילה, יוותרו בעינם, בלא שינוי. כדי שניתן יהיה להשלים את פסק דינו אנו מורים כי המערער יופנה לממונה על עבודות שירות אשר חוות דעתו תוגש לעיונו עד ליום 24.6.18. החלטתנו, לאחר קבלת חוות דעת הממונה, תינתן ביום 5.7.18 שעה 09:00. בשלב זה יעוכב ביצוע המאסר עד ליום 5.7.10.

המזכירות תשלח עותק לממונה על עבודות השירות. ב"כ הנאשם ידאג לתאם את זימונו לממונה על עבודות השירות בהקדם האפשרי.

ניתן היום, כ"ז ניסן תשע"ח, 12 אפריל 2018, במעמד המערער וב"כ הצדדים.

ע. חן-ברק, שופטת

ב. טאובר, שופטת

ר. שפירא, ס. נשיא
[אב"ד]